

Bývate v rodinnom dome, máte záhradku a chceli by ste znížiť množstvo odpadu, ktoré vyhadzujete do kontajnera, získať kvalitné hnojivo a pomôcť tak prírode? Ponúkame vám jedinečný, jednoduchý a overený spôsob, ako to urobiť.

www.surany.sk



KOMPOSTOVANIE

Biodpad vhodný na kompostovanie tvorí 30 až 45% z celkového množstva odpadu.

Konečný produkt - kompost môže byť použitý pri pestovaní rastlín ako humusové hnojivo vracajúce do pôdy výživné látky, ktoré sme z nej predtým pri pestovaní odobrali.

ČO SA DÁ KOMPOSTOVAŤ ?

V podstate je možné kompostovať **všetky netoxické organické materiály, ktoré vznikajú v domácnosti a v záhrade**. Pri domácom kompostovaní môžu byť problémové len materiály, ktoré sú čerstvo chemicky ošetrené a potraviny živočíšneho pôvodu.

Zvyšky varených jedál a potraviny dávajte do kompostu radšej iba v malých množstvách, pretože lákajú rôzne zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom nepríjemne zapáchajú. To je možné odstrániť zmiešaním s väčším množstvom suchého, savého materiálu.

Ideálna je mnohoraká zmes najrozličnejších materiálov, ktorú je potrebné vhodne upraviť (podvŕiť, posekať, zvlhčiť, atď.) a **dobře premiešať**.

Tab. 1: Materiál vhodný na kompostovanie

odpad z kuchyne	odpad zo záhrad	iný organický odpad
<ul style="list-style-type: none">- zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny- zvyšky jedál- potraviny- čaj, kávový výluh- potravinami znečistený papier	<ul style="list-style-type: none">- kvety- pokosená tráva- konáre, lístie- zhnité ovocie- vypletá burina- zemina	<ul style="list-style-type: none">- popol z dreva- hobliny- drevené piliny- hnoj a trus- vlasy, perie- papierové obrúsky a servítky

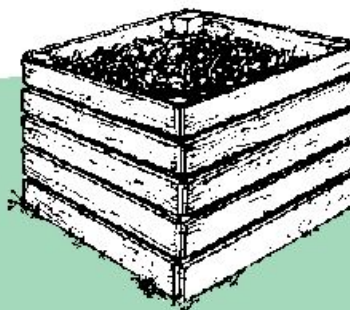
Tab. 2.: Materiál nevhodný na kompostovanie

druhotné suroviny	problémové látky	Iné
<ul style="list-style-type: none">- kovy- plasty- sklo- textil- papier	<ul style="list-style-type: none">- farby- staré lieky- staré oleje- batérie- chemické prostriedky	<ul style="list-style-type: none">- prach zo smetí a vysávania- časti rastlín napadnuté chorobami- kosti a mäso- mliečne výrobky

AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO ?

Kompost si môžete založiť na hociktorom mieste záhrady. Je však vhodné dodržať niektoré **zásady a odporúčania**:

- je vhodné **zabezpečiť kontakt so zemou**, aby bol možný prístup pôdných organizmov (dážďovky, roztoče, mikroorganizmy), ktoré pomáhajú pri rozklade organických materiálov,
- **donášková vzdialenosť** by nemala byť veľmi veľká, okolo kompostoviska by mal byť **dostatočný priestor** na manipuláciu s náradím (napr. s fúrikom),
- odporúča sa **spevnený podklad** pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorý zabezpečí pohodlný prístup aj pri dlhodobjšom daždi,
- kompostovisko by nemalo byť vystavené priamemu slnku, silnému vetru (aby sa kompost nevysušoval) ani dažďu (prílišné zamokrenie). Preto je vhodné ho **umiestniť do polotieňa** (skupina stromov, živý plot, atď.) a **prikryť ho proti dažďu** (geotextíliou, strieškou, celtou, atď.).
- aby z rôznych dôvodov neprekážal susedom (pri správnom kompostovaní je táto obava zbytočná).



Základnou formou je kompostovanie v **kope (hrobli)**. Stačí materiál vhodne upraviť a navrstviť do požadovaného tvaru. Tento spôsob sa používa hlavne tam, kde je dostatok priestoru.

Druhým spôsobom je kompostovanie v **zásobníkoch**. Tie môžu byť z rôznych materiálov (drevo, plast, pletivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie). Najlacnejší a najúčelnejší býva spravidla drevený zásobník, ktorý pri troške šikvosti môže byť aj pekný.

Kompostovacie zásobníky si môžeme vyrobiť aj z odpadových materiálov (drevené a plastové palety, staré sudy...).

PRAVIDLÁ SPRÁVNEHO KOMPOSTOVANIA

- Ak sme sa už rozhodli pre spôsob, akým budeme kompostovať (hrobľa, zásobník), začnime so zberom organického materiálu. Dno kompostovacej kopy vysypeme **hrubším materiálom** (posekané drevo, konáre), aby sme zabezpečili cirkuláciu vzduchu a odtok nadbytočnej vody.
- Kompostujeme iba **upravené** (posekané, drvené, nalámané) materiály.
- Nazbierané materiály **neukladáme do kompostoviska vo vrstvách**, ale ich navzájom zmiešavame. Platí, že **dušikaté látky** (hnoj, trus, pokosená tráva, kuchynský bioodpad, pozberové zvyšky zo záhrady...), ktoré sú väčšinou mäkké, šľavnaté a zelené, **musíme zmiešavať s uhlíkatými** (drevná štiepka, piliny, hobliny, lístie, slama, papier...), ktoré sú zväčša tvrdé, hnedé, suché a savé.
- Je vhodné si na tento účel **predbežne uskladniť materiály**, ako je slama, lístie, drevná štiepka (uhlíkaté suroviny), pretože tie vznikajú iba sezónne, ale potrebujeme ich počas celého roka.
- Počas celého procesu **kontrolujeme vlhkosť kompostu**. Ak stlačíme dobre premiešaný materiál v dlaní, nemala by nám spomedzi prstov vytekať voda (max. 2-3 kvapky). Keď dlaň otvoríme, materiál by mal zostať stlačený (nemal by sa rozsypať). Podľa potreby kompost dovľhčíme alebo pridáme suchý, savý materiál.
- Kompostovací proces je založený na aktivitách mikroorganizmov a pôdnych živočíchov, ktoré k svojmu životu **potrebujú kyslík**. Preto musíme zabezpečiť dostatočné prevzdušnenie kompostovaného materiálu. To zabezpečíme vytvorením dostatočného množstva otvorov na zásobníku a minimálne 1-2x ročne prekopávaním (prehadzovaním) kompostu (pri veľkom poklese objemu zakládky). Prekopávanie výrazne urýchľuje rozklad.
- Ak sme dobre založili kompostovacu zakládku, mala by nám do **1-3 dní vystúpiť jej teplota na 40 až 60°C**. Táto teplota sa môže v komposte udržať niekoľko dní až týždňov. Pri poklese teploty je vhodné kompost prekopávať, čím znovu naštartujeme proces rozkladu.
- Kompostovaný materiál je vhodné **premiešavať malým množstvom zeminou** (nie je to však nevyhnutné). Jej podiel v zakládke by nemal byť väčší ako 10%. Zemina obsahuje množstvo mikroorganizmov, ktoré napomáhajú rozkladným procesom, dokáže viazať vlhkosť a pomaly ju uvoľňovať do okolia, napomáha pri vzniku stabilnej drobovitej štruktúry a výrazne dokáže viazať zápach.
- Približne po 6-12 mesiacoch je kompost **vyzretý**.
- Po vyzretí je potrebné kompost preosiať a nespracované časti **vložiť do novej kopy**.



KEDY JE KOMPOST ZRELÝ ?

Do nádoby s dobre prevlhčeným kompostom vysejeme semienka rýchlo klíčiacych rastlín (napr. žerucha), pritlačíme a zakryjeme fóliou. Ak počas týždňa väčšina **semien vyklíči**, môžeme usúdiť, že kompost už neobsahuje nijaké látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho už použiť v záhrade. **Intenzívne zelené klíčne lístky svedčia o vyzretom komposte, zatiaľ čo žlté alebo hnedé lístky o surovom.** Ak vyklíči len málo semien, musí sa kompost podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu, kým nebude vhodný na ďalšie použitie.

AKO VYUŽIŤ HOTOVÝ KOMPOST ?

Vyzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, drobnej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako humus. Jeho prednosti sú v tom, že **má schopnosť zadržiavať vodu, prevzdušňovať pôdu a obsahuje veľké množstvo** (podľa zloženia vstupných materiálov) **výživných látok.** Hotový, dobre vyzretý kompost môžeme použiť ku všetkým typom plodín. Surový kompost aplikujeme do pôdy na jeseň. Vyzretý kompost môžeme aplikovať kedykoľvek (používa sa hlavne pri výsadbe na jar). Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí 1-2 cm vrstva kompostu ročne. Vzhľadom na vysokú zásobu živín nie je potrebné vo väčšine záhrad používať viac ako 2-3 litre kompostu na 1 m². Toto množstvo platí hlavne pre zeleninovú záhradu, živé ploty a okrasné kríky.

ČO ZÍSKAME KOMPOSTOVANÍM ?

- kvalitné hnojivo pre svoju záhradku
- ušetríme peniaze za odvoz odpadov
- ušetríme peniaze za drahé hnojivá
- znížime množstvo a škodlivosť odpadov
- pomôžeme životnému prostrediu



**Priatelia
Zeme
SPZ**

**Ak máte záujem dozvedieť sa viac
o kompostovaní, kontaktujte nás na adrese:**

P. O. BOX H - 39, 040 01 Košice
kancelária: Alžbetina 53, Košice
tel./fax: 055 / 677 1 677
e-mail: spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
č.úctu: 4350054728/3100

Prebratie textov a obrázkov v tomto materiáli
je so súhlasom Priateľov Zeme - SPZ.



Mesto ŠURANY

Mestský úrad
Námestie hrdinov 1
942 01 Šurany

tel.: 035 / 6500105
e-mail: msu@surany.sk
web: www.surany.sk